

Tuotantoeläinten hyvinvointiyhdistys TEH ry

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö VN/12277/2021

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Yleistä

Luonnos laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta on Tuotantoeläinten hyvinvointiyhdistys TEH ry:n mielestä kokonaisuutena perusteltu ja hyvin valmisteltu. Yhdistys kannattaa lämpimästi lain tavoitteiksi kirjattuja eläinten hyvinvoinnin edistämistä ja hyvän kohtelun lisäämistä. TEH ry kuitenkin muistuttaa, että tuotantoeläinten hyvinvointi on voimakkaasti kytköksissä kotieläintuotannon kannattavuuteen ja tuottajan hyvinvointiin. Kun kotieläintuotantoa määrittävää peruslainsäädäntöä uusitaan, tulee myös tuotannon markkinaehtoisuus ottaa huomioon. Kyse ei ole pelkästään ideologisesta lähestymiskulmasta, vaan myös sen vaikutuksesta kokonaisuutena kotimaiseen kotieläintalouteen.

Yhteiskunnassa käsitykset eläinten hyvinvoinnista ovat muutoksessa. TEH ry huomauttaa, että lain säätäjän tulee tukeutua riippumattomiin tutkimustuloksiin uuden lainsäädännön laatimisessa. ”Yhteiskunnassa vallitsevan käsityksen” tulkinta on haasteellista. Se saattaa pohjautua hyvinkin suppean mutta sitäkin koväänisemmän tahon tarkoitushakuisiin julkisiin mielipiteisiin. Eläinoikeusliikkeet suhtautuvat lähtökohtaisen kielteisesti koko kotieläintuotantoon ja kaikkeen eläinten hyväksikäyttöön – ajatuksena usein, kun ei siitä päästä kerralla eroon, voidaan sitä vaikeuttaa vähitellen lainsäädännön kautta vedoten moraaliin ja etiikkaan. Valtaosa suomalaisista luottaa kuitenkin kotimaisen kotieläintuotannon vastuullisuuteen, mutta siitä ei pidetä suurta meteliä. Eläinten hyvinvointi on kuluttajille ja tuottajille tärkeää.

Tuotantoeläinten hyvinvointiyhdistys TEH ry korostaa, että eläinten hyvinvointi ja lainsäädännön minimivaatimukset ovat eri asia. Suomalainen kotieläintuotanto on eurooppalaisittainkin vastuullista ja lainsäädännön täyttymisen valvonta on tehokasta. Vapaaehtoiset laatujärjestelmät varmistavat minimivaatimuksia korkeamman laadun. Tämän erilaisuuden markkinointi mahdollistaa kannattavamman tuotannon kuin juuri minimivaatimukset täyttävä tuotanto. Tälle markkinaehtoisuudelle on jätettävä tilaa, eikä sitä tule säädöksin romuttaa. Maalaisjärjen käyttö on sallittua: kaikkea ei tarvitse normittaa.

Tuotantoeläinten hyvinvointiyhdistys TEH ry

TEH ry kannattaa nyt lakiesityksessä olevia kirjauksia parsinavetoiden ja porsitushäkkien käytön osalta, jolloin olemassa olevat voitaisiin käyttää elinkaarensa loppuun. Parsinavetat ovat katoava tuotantomuoto muutamassa vuodessa, samoin porsitushäkit. Uusinvestoinnit ja rakennekehitys etenevät lainsäädännöstä huolimatta. EU:ssa Suomi on eläinten hyvinvoinnin edelläkävijä.

Lakiluonnoksessa on lukuisia kohtia, joista voidaan myöhemmin antaa tarkempia säännöksiä. Tältä osin tässä vaiheessa jää paljon auki mitä vaikutuksia uusi laki tulee aiheuttamaan käytännössä tuotantoon. Valvonnan toimeenpano ja säädösten tulkinta tulee olemaan oleellista käytännön tuotannon kannalta.

Lain toimeenpanossa on kulmakivenä tulkinnan yhtenäisyys ja kansalaisten tasapuolinen kohtelu. TEH ry on huolestunut kotieläinyrittäjän oikeusturvan toteutumisesta. Yhtenäisten tulkintojen varmistamiseksi TEH ry esittää, että eläinten hyvinvointilakiin lisättäisiin vaatimus monijäsenisen lautakunnan nimeämisestä. Lautakunnassa tulisi käsitellä tuotantoeläinten hyvinvoinnin valvonnan tulkinnassa ilmeneviä kipukohtia ja valvonnan ristiriitaisuuksia ja antaa näistä suosituksia tarkastusten laadun yhtenäistämiseksi. Lautakunta voitaisiin luontevasti nimetä Ruokaviraston yhteyteen ja sen jäseniksi edustajat valvontaviranomaisesta, neuvonnasta ja kotieläntuottajilta. Lautakunnalla ei olisi viranomaisroolia eikä se tekisi itse valvontaa tai käsitelisi oikaisuja. Lautakunnan yhteinen kanta ohjaisi valvontaviranomaisia säädösten yhtenäisempään tulkintaan nykyistä vahvemmin, koska lautakunnalle olisi lainsäädännössä asetettu rooli.

TEH ry esittää, että kieltoon eläinten hyvinvoinnin tarpeettomasta vaarantamisesta ulotettaisiin myös eläintiloihin luvattomasti tunkeutuminen. Yhdistys katsoo, että se tulisi määritellä eläinsuojelurikokseksi. Luvattomasti eläintiloihin tunkeutuva saattaa aiheuttaa eläinten hyvinvoinnin vakavan vaarantumisen mm. aiheuttaen eläinten paniikinomaisen pakoreaktion ja pakkautumisen tai levittämällä tarttuvia taudinaiheuttajia eläintilaan.

Toimivat tuotantoeläimille suunnatut eläinlääkäripalvelut, ml. päivystyspalvelut ja terveydenhuoltopalvelut, ovat olennaisia, jotta kotieläintuottaja kykenee huolehtimaan eläintensä terveydestä ja hyvinvoinnista ja kehittämään tuotantoaan paremmin huomioimaan hyvinvointinäkökulmat. TEH ry katsoo, että eläinlääkäripalveluiden saatavuuden turvaamisesta kaikkialla Suomessa kohtuullisin kustannuksin tulee huolehtia. Se on tärkeä osa vastuullista ja eettistä kotimaista kotieläintaloutta ja eläinten hyvinvoinnin turvaamista ja edistämistä.

TEH ry haluaa vielä tuoda esiin koirien pentutehtailun ja ulkomaisten katukoirien markkinoiden eläinsuojelulliset ongelmat. Katukoiramarkkinoiden takana on usein pentutehtailu puhtaassa hyötymistarkoituksessa. Esityksessä on nyt kiitettävästi otettu askeleita tällaisten markkinoiden suitsimiseksi. Yhdistys kuitenkin esittää, että alkuperältään katukoirien tai löytöeläinten tuonti ulkomailta kiellettäisiin eläinsuojelullisin perustein eläinten hyvinvointilaissa.

Huomioita pykäläkohtaisesti

Tuotantoeläinten hyvinvointiyhdistys TEH ry kannattaa eläimen itseisarvon kirjausta lain perusteluihin ja tavoitteisiin lakitekstiin kirjaamisen sijasta. Nyt esitetty kirjaus on tarkoituksenmukainen ja perusteltu.

TEH ry esittää, että pysyvä ja tilapäinen pitopaikka tulisi olla määritelty lain tasolla (5§ määritelmät kohta 9) pitopaikka). Tämä korostuu erityisesti tilanteissa, joissa ratkaistaan, onko kyseessä esim. ulkona jaloittelu

Tuotantoeläinten hyvinvointiyhdistys TEH ry

vai ulkokasvatus. Valvonnassa tehtyjen tulkintojen kannalta asialla on merkitystä eläimen omistajan oikeusturvan paremmaksi toteutumiseksi. Esitämme pysyvän pitopaikan määritelmäksi *”pysyvällä pitopaikalla tarkoitetaan pitopaikkaa, jossa eläin viettää pääosan ajastaan”*, samoin kuin aikaisemmassa lausunnolla olleessa luonnoksessa vuodelta 2018.

Emakoiden ja ensikoiden porsitushäkkien osalta TEH ry toteaa, että lakiluonnoksen kirjaus on hyvä ja kannatettava. Tuotanto on pikkuhiljaa luopumassa porsitushäkeistä ja uudet investoinnit tullaan tekemään sitä silmälläpitäen. Tässä vaiheessa hyvää kehitystä tulee tukea muilla keinoin kuin normeja tiukentamalla.

Tiineytyshäkkien osalta TEH ry kannattaa lakiluonnoksen tekstiä ja pitää käytön rajoittamista 8 vrkeen tarkoituksenmukaisena. Tutkimus on osoittanut, että alkioiden kiinnittyminen paranee ja pahnuekoko suurenee, kun emakko ei altistu heti siemennyksen jälkeen stressille, jota ryhmään palauttaminen aina aiheuttaa jonkin verran.

Välttämättömien kivulioiden toimenpiteiden yhteydessä nyt uutena vaadittava kivunlievitys on TEH ry:n mielestä kannatettava ja oikeasuuntainen kehitys. Yhdistys kuitenkin huomauttaa, että vaikka vasikan nupouttaminen tai naudan sarvien poisto tehdään eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi, se ei ole välttämätöntä, kunhan eläimille on varattu riittävästi tilaa. Ulkokasvatuksessa ja parsinavetoissa toimenpide voidaan jättää tekemättä, jolloin nautoille voidaan taata mahdollisuus käyttää sarvia mm. sosiaaliseen kanssakäymiseen ja ihonhoitoon.

TEH ry korostaa, että valvovan viranomaisen osaaminen ja asiantuntijuus ovat tärkeitä myös omistajan oikeusturvan toteutumiseksi. Valvontaeläinlääkärien lisäkoulutus tilakäyntejä tekemään ja yrittäjää kohtaamaan olisi toivottavaa. Suorittavan viranomaisen koulutuksesta ja ammattimaisuudesta tulee huolehtia, niin että lainsäädännössä vaadittaisiin laillistetun eläinlääkäriin pätevyys. Lisäksi TEH ry esittää, että lakiin kirjattaisiin omistajan mahdollisuus käyttää avustajaa, mikäli se on kohtuullisen ajan sisällä mahdollista toteuttaa.

Eläinlajista tai yksilön fysiologisista tarpeista, eläimen iästä tai kasvatusmuodosta riippuen eri eläimillä on erilaiset nesteiden saannin tarpeet ja ne tulee tämän lakipykälän tekstissä huomioida. TEH ry korostaa, että poikkeukset perusvaatimukseen ovat tärkeitä ja ne on huomioitava jo lakiesityksessä. Mm. lyhytaikainen päivittäinen ulkoilu ja jaloittelu kuten hevosten ulkoilutarhat, vuorokausivaihtelun yöaika siipikarjalla, ulkokasvatus kuten vasikoiden iglukasvatus ja tuotantoturkiseläinten kasvatus ovat tilanteita, jolloin eläimen riittävä nesteensaanti pystytään turvaamaan vaikeuksitta. TEH ry katsookin, että nyt lakiluonnoksessa esitetty kirjaus on suhteellisen tarkoituksenmukainen huomioimaan eri eläinten tarpeet ja eläintenpidon tilanteet, kun myös edellä mainitut poikkeustapaukset huomioidaan. Alempiasteisissa lajikohtaisissa asetuksissa on mahdollisuus säätää yksityiskohdista, jota TEH ry pitää hyvänä menettelynä. TEH ry korostaa, että meillä on olemassa selkeä tutkimustarve eläimen vedensaannin mittareiden löytämiseksi. Niillä helpotettaisiin myös valvontapäätöksien tekoa ja varmistettaisiin eläimen omistajan oikeusturvaa.

Maksujen osalta TEH ry esittää, että vasta toinen uusintatarkastus olisi maksullinen, jolloin maksusta ei tule *”sakkomaksua”*. TEH ry näkee, että ensin pitäisi olla mahdollisuus korjata tilanne ilman maksullista tarkastusta. Jos useita uusintatarkastuksia joudutaan tekemään tuotantotilalle, vasta jälkimmäiset

Tuotantoeläinten hyvinvointiyhdistys TEH ry

tarkastukset tulisivat olla maksullisia. Maksun edellytyksenä olisi näin ollen syy, että omistaja on laiminlyönyt viranomaisen antamia määräyksiä, ei rikkonut säädöksiä.

Helsingissä 9.1.2022

Tuotantoeläinten hyvinvointiyhdistys TEH ry

Anna Koljonen

Puheenjohtaja

Leena Suojala

Sihteeri